Statsforvalteren i Trøndelag
Tröödndelagen Staatehaaltoje

Vår dato: 01.07.2026
Vår ref: 2026/5798
Deres dato: 02.06.2026
Deres ref:

Melhus kommune
Rådhusveien 2
7224 MELHUS

Saksbehandler, innvalgstelefon
Endre Aaen, 74168498

Rapport etter kontroll med Melhus kommune - Forurensningsforskriften kapittel 12 og 13

Denne rapporten omhandler forhold som ble avdekket under kontroll den 03.06.2026 med Melhus kommune

Rapporten består av følgende deler:
- Del 1: Resultatet av kontrollen
- Del 2: Statsforvalterens vurdering og begrunnelse
- Del 3: Informasjon om kontrollen
- Del 4: Annen informasjon

Del 1: Resultatet av kontrollen

Statsforvalteren avdekket avvik
Statsforvalteren avdekket ett avvik under kontrollen.

- Avvik 1: Kommunen fører ikke tilsyn med kommunale avløpsanlegg, og fører ikke fysiske tilsyn med mindre avløpsanlegg.

Avvik er manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.

Statsforvalteren påpeker anmerkninger
Vi har følgende anmerkninger:
- Anmerkning 1: Kommunen har ikke tilstrekkelig kjennskap til lov om kommunale vass- og avløpsanlegg.
- Anmerkning 2: Kommunens delegeringsreglement har mangler.
- Anmerkning 3: Kommunen setter krav til spesifikke type anlegg i sine tillatelser.
- Anmerkning 4: Kommunen gir pålegg om søknad om tillatelse.
- Anmerkning 5: Kommunen fatter vedtak om tvangsmulkt med korte frister.

Anmerkning er et forhold som vi mener er nødvendig å påpeke for å ivareta ytre miljø eller kommunens myndighetsutøvelse.

Vi ber om tilbakemelding fra dere på epost

Vi ber om tilbakemelding fra dere innen 01.09.2026 på hvordan kommunen vurderer avvik og anmerkninger. Tilbakemelding sender dere til sftlpost@statsforvalteren.no. Merk svaret med saksnummer 2026/5798.

Del 2: Statsforvalterens vurdering og begrunnelse

Avvik 1: Kommunen fører ikke tilsyn med kommunale avløpsanlegg, og fører ikke fysiske tilsyn med mindre avløpsanlegg.

Brudd på bestemmelse:

- Forskrift om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften) § 13-2 og § 12-2, jf. Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) § 48

Beskrivelse av krav

Kommunen skal som myndighet for avløpskapitlene 12 og 13 i forurensningsforskriften før tilsyn med anlegg omfattet av forskriften. Tilsynene skal gjennomføres for å ha kontroll på miljøpåvirkningen disse anleggene medfører. Dersom kommunen finner at anlegg ikke følger krav i forskriften eller tillatelser skal kommune følge opp forholdene slik at de blir rettet. Basert på forurensningsfaren kan kommunen vurdere å trekke tillatelsen eller sette skjerpede krav.

Som en del av sin kontrolloppgave skal kommunen regelmessig ta opp eldre tillatelser, eldre enn 10 år, for å vurdere om tillatelsen regulerer forurensningen tilstrekkelig.

Observasjoner under kontrollen og vår vurdering

1.1 Kommunen fører ikke tilsyn med kommunale avløpsanlegg (kap. 13)

Kommunen har en gang tidligere gjennomført tilsyn med kommunale avløpsanlegg. Under kontrollen beskriv kommunen derimot at slike tilsyn av kommunale anlegg ikke lengre ble gjennomført.

1.2 Kommunen har ikke fulgt opp forurensing fra kommunale avløpsanlegg (kap. 13)

Kommunen er kjent med at flere av de kommunale avløpsanleggene har vesentlige mangler og ikke følger krav satt i utslippstillatelser. Kommunen har likevel ikke fulgt opp disse avvikene i den grad forurensningsloven forutsetter at ulovligheter følges opp.

Som forurensningsmyndighet har kommunen delegert myndighet til å bruke virkemidler til å sørge for retting av ulovlige forhold, gjennom pålegg om tiltak eller endring av tillatelser. Under kontrollen hadde kommunen ikke brukt virkemidler for å sørge for at feil ved anlegg ble rettet. Etter vår vurdering var oppfølging av anlegg i stor grad basert på planer som utarbeides av kommunens driftsavdeling. Forurensningsmyndighet sin oppfølging av anleggene var i stor grad basert på gjennomgang av resultater fra prøvetaking, men medførte ikke bruk av virkemidler.

Flere av kommunens tillatelser er mer enn 10 år, herunder tillatelser overført etter myndighetsoverdragelse fra fylkesmannen i 2007. Kommunen har ikke vurdert om disse tillatelsene skulle vært oppdatert med relevante vilkår.

1.3 Kommunen fører ikke fysiske tilsyn med avløpsanlegg
Kommunen gjennomfører dokumenttilsyn med avløpsanlegg. Prioriteringer av tilsynsobjekter blir gjort basert på avvik som meldes av slamtømmer.

Statsforvalteren påpeker at kontroll som gjennomføres av slamtømmer ikke er å anse som kontroll i forurensningsforskriftens forstand. Disse kontrollene vil heller ikke avdekke feil som ikke er tilknyttet slamtømmepunkt, slik som feil på utslippsledning eller feil utslippspunkt. Slamtømmerapporter kan likevel være egnet som utgangspunkt for prioritering av kommunens tilsyn.

Kommunens dokumenttilsyn er kontroll i tråd med forurensningsforskriften kapittel 12 og 13. At det ikke gjennomføres fysiske kontroller vil medføre økt risiko for at uønsket forurensning ikke avdekkes. Kommunen begrunner sin praksis med å ikke føre fysiske tilsyn, med at dokumenttilsyn er mindre ressurskrevende enn fysiske tilsyn.

Vår samlede vurdering er at kommunen i større grad bør vurdere fysiske tilsyn basert på risiko for å avdekke ulovlig- eller uønsket forurensing. Kommunens behov for fysiske tilsyn bør fremgå av deres risikovurdering av myndighetsutøvelsen og prioriteringsrekkefølge av anlegg/områder.

Anmerkning 1: kommunen har ikke tilstrekkelig kjennskap til lov om kommunale vass- og avløpsanlegg.

Observasjoner under kontrollen og vår vurdering

Lov om kommunale vass- og avløpsanlegg (VA-loven) setter krav til kommunalt eierskap til større avløpsanlegg (anlegg i forurensningsforskriften kapittel 13 og 14). Kommunen kan etter vedtak tillate privat eierskap av slike anlegg.

Under kontrollen hadde kommunen ikke kjennskap til denne sammenhengen mellom VA-loven og forurensningsforskriften. Kommunen som forurensningsmyndighet var heller ikke tilstrekkelig kjent med endringer i loven fra 01.01.2026.

Statsforvalteren anser forholdet som anmerkning med bakgrunn i at kommunen de siste 5 årene ikke har fattet vedtak om tillatelse til private anlegg etter forurensningsforskriften § 13. § 2 i loven har derfor ikke kommet til anvendelse.

Kommunen bør i sine rutiner for behandling av tillatelser etter forurensningsforskriften § 13 sikre at VA-loven vurderes.

Anmerkning 2: kommunens delegeringsreglement har mangler.

Observasjoner under kontrollen og vår vurdering

Kommunen hadde under kontrollen ikke beskrevet hvem som skulle utøve myndighet etter lov om kommunale vass- og avløpsanlegg.

Videre hadde kommunen i sitt delegeringsreglement delegert forurensingsloven § 80 *overtredelsesgebyr*. Kommunen er ikke delegert myndighet etter forurensningsloven § 80. Hvilke hjemler kommunen kan anvende etter forurensningsloven står beskrevet i §5 i FOR-2024-12-20-3400 Forskrift om kommunens myndighet etter forurensningsloven.

Anmerkning 3: Kommunen setter krav til spesifikke type anlegg i sine tillatelser.

Observasjoner under kontrollen og vår vurdering

I kommunens vedtak om utslippstillatelse stiller kommunen krav til spesifikke anlegg, basert på hvilken type anlegg som omsøkes.

Kommunen bør i sine vedtak fastsette rensekrav, men ikke sette krav til type anlegg. Som forurensningsmyndighet skal kommunen sette vilkår som ivaretar resipienten og eventuelle brukerinteresser. Dette gjøres normalt gjennom at det settes et rensekrav for relevante utslippskomponenter. Når kommunen i sitt vedtak setter krav til hvilke type anlegg som skal etableres, går kommunen ut over sin rolle som forurensningsmyndighet og tar på seg oppgaver som tilfaller prosjekterende/søker.

Kommunen vil kunne ha behov for å vite hvilken type anlegg som blir etablert for å kunne føre kontroll. Dette kan innhentes gjennom vilkår om at slik informasjon skal oppgis til kommunen før anlegget kan tas i bruk. Det samme gjelder krav til driftsavtaler ved tekniske anlegg.

Anmerkning 4: Kommunen gir pålegg om søknad om tillatelse.

Observasjoner under kontrollen og vår vurdering

Som en del av sine tilsyn pålegger kommunen anleggseiere å oppgradere sine avløpsanlegg. Dette gjøres i tilfeller der kommunen mener anleggene ikke lengre fungerer slik som tiltenk, eller dersom kommunen mener anlegget ikke overholder relevante rensekrav.

For å sikre fremdrift i sakene pålegger kommunen frist for når den ansvarlige for anlegget skal ha søkt om ny utslippstillatelse.

Kommunen kan ikke pålegge den ansvarlige for et anlegg å søke ny tillatelse på den måten som er gjort i kommunens vedtak. Kommunen kan pålegge en frist for når et forhold/utslipp skal være rettet, ved at utslippet overholder relevante utslippskrav eller utslippet har opphørt.

Å etablere et lovlig avløpsanlegg for å overholde pålegget kan medføre tiltak som vil kreve at det søkes ny utslippstillatelse og byggetillatelse. § 7 i forurensningsloven, som kommunen bruker i sine pålegg, åpner for at kommunen kan pålegge konkrete tiltak som vil medføre at en ulovlig forurensning opphører. At gjennomføringen av tiltaket kan være søknadspliktig gir derimot ikke kommunen direkte anledning til å pålegg den ansvarlige å søke om tillatelse, da alternative tiltak ikke nødvendigvis er søknadspliktig.

Kommunen bør i sin kommunikasjon med anleggseier likevel opplyse om søknadsplikten som kan komme ved etablering av nye anlegg.

Kommunen kan pålegge anleggseier å komme med en tiltaksplan med milepæler, der å søke om tillatelse vil være et naturlig punkt dersom den ansvarlige planlegger å etablere et nytt anlegg. Dersom kommunen mottar en slik plan, kan kommunen pålegge gjennomføring av planen og vedta tvangsmulkt knyttet til frister for gjennomføring av milepælene.

Anmerkning 5: Kommunen fatter vedtak om tvangsmulkt med korte frister.

Observasjoner under kontrollen og vår vurdering

Kommunen fatter vedtak om tvangsmulkt for å sikre gjennomføring av tiltak for å rette ulovlige utslipp. Kommunen har i fremviste eksempel fattet vedtak om tvangsmulkt med frist som er så kort at det vil være vanskelig for anleggseier å kunne unngå tvangsmulkten.

[1]*For at et vedtak om tvangsmulkt skal fungere etter sin hensikt, må det være mulig for den ansvarlige å unngå tvangsmulkten ved å rette det aktuelle forholdet innen fristen som er fastsatt i vedtaket. Hvis det på forhånd er klart at dette ikke vil være mulig, selv med ekstra innsats av arbeid og kostnader, mister tvangsmulkten karakter av økonomisk insitament og får i stedet preg av å være en administrativ sanksjon. Vedtaket vil da måtte settes til side som ugyldig*.

Fristen som settes for å unngå tvangsmulkt vil gjelde fra datoen for når vedtak om tvangsmulkt fattes, ikke fra tidspunkt for når varsel om vedtak er gitt.

Del 3: Informasjon om kontrollen

Gjennomføring av kontrollen

Kontrollen er gjennomført for å kontrollere kommunens myndighetsutøvelse etter forurensingsloven, og om kommunen følger gjeldende krav fastsatt kommuneloven. Vår hjemmel til å føre kontroll er forurensningsloven § 48a, jf. kommuneloven § 30-2.

Fra Statsforvalteren deltok

- Endre Aaen
- Anette Pettersen

Kontaktperson hos Melhus kommune

- Ove Mogård (leder)
- Marthe Aursand (saksbehandler)

Tema kontrollert

Følgende myndighetsområder ble kontrollert:

- Forurensningsforskriften kapittel 12
- Forurensningsforskriften kapittel 13

Som en del av kontrollen ble også følgende tema tatt opp

- Forurensningsforskriften kapittel 15 og 15a
- Lov om kommunale vass- og avløpsanlegg

Regelverk

Kontrollen omfattet følgende regelverk:

- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) med underliggende forskrifter

[1] Klageavgjørelse fra Miljødirektoratet i sak om vedtak om tvangsmulkt – Brokke vatn- og avlaupsverk AS, 31.10.2023

- Forskrift om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften)
- Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven)

Fremlagt dokumentasjon

Fremlagt dokumentasjon som ble benyttet for å verifisere faktiske forhold under kontrollen:

- Forskrift for utslipp av avløpsvann fra bolig- og fritidsbebyggelse mindre enn 50 pe, Melhus kommune, Sør-Trøndelag
- Forskrift om gebyr for saksbehandling og tilsyn etter forurensingsforskriften kap. 2, 7, 12 og 13, Melhus kommune, Trøndelag
- Forskrift om gebyr for saksbehandling og tilsyn etter forurensingsforskriften kap. 2, 7, 12 og 13, Melhus kommune, Trøndelag, 01.01.2015
- Godkjenning - Ett-trinns søknad - Utslippstillatelse og bygging av avløpsanlegg for 5 pe - Eggavegen 58 - gnr/bnr 189/3, 04.02.2025
- Godkjenning - Ett-trinns søknad - Utslippstillatelse og bygging av avløpsanlegg for 10 pe - gnr/bnr 148/1 - Gåslandsvegen 297, 03.06.2024
- Pålegg om å søke om utslippstillatelse og bygge nytt avløpsanlegg - gnr/bnr 24/16, 01.12.2021
- Vedtak om tvangsmulkt - manglende utslippstillatelse og godkjent avløpsanlegg gnr/bnr 24/16, 04.05.2022
- Forhåndsvarsel om vedtak om pålegg og ileggelse av tvangsmulkt – ikke godkjent avløpsanlegg - gnr/bnr 151/1 - etter forurensningsloven §§ 7 og 73, 14.03.2023
- Vedtak om pålegg om tiltak og ileggelse av tvangsmulkt for ikke godkjent avløpsanlegg - gnr/bnr. 151/1 etter forurensningsloven §§ 7 og 73, 28.09.2023

Del 4: Annen informasjon

Andre forhold

Rapportering av nye anlegg i kapittel 13

Kommunen må gjennom sine saksbehandlingsrutiner sørge for at alle nye, og eventuelle eksisterende anlegg etter forurensningsforskriften kapittel 13, meldes inn til Miljødirektoratet for årsrapportering. Dette gjøres gjennom meldeskjema som ligger på Miljødirektoratet sine sider. Rapporteringsskjemaet heter MDIR-010 Avløp: Årlig rapportering for avløpsanlegg.

Kommentar til § 13 i lokal forskrift for utslipp under <50 pe

Kommunen har en lokal forskrift som gjelder utslipp fra anlegg under 50 pe. Når det gjelder § 13 femte og sjette ledd i forskriften kunne kommunen ikke redegjøre for når bestemmelsen kommer til anvendelse.

Basert på ordlyden i bestemmelsene stilles det spørsmål om lovligheten av utfallet av vedtak etter disse.

Vi anbefaler at kommunen ikke benytter disse to bestemmelsene i sin saksbehandling inntil forskriften er endret, eller at kommunen kan konkretisere i hvilke typer saker disse bestemmelsene kommer til anvendelse og har vurdert om et slikt vedtak vil være lovlig.

Dere har anledning til å kommentere på rapporten

Dere har anledning til å kommentere på faktiske feil i denne rapporten. Eventuelle kommentarer må sendes Statsforvalteren innen to uker etter at rapporten er mottatt.

Rapporten vil være offentlig tilgjengelig

Denne rapporten er tilgjengelig for offentligheten via Statsforvalterens postjournal på einnsyn.no, i tråd med offentlighetsloven.

Med hilsen

Marit Lorvik (e.f.)
underdirektør
Klima- og miljøavdelingen

Endre Aaen
seniorrådgiver
Klima- og miljøavdelingen

Dokumentet er elektronisk godkjent